

vinden kan in een omgeving, die geheel harmonieert met datgene, wat wij noodig hebben. Ook hier verloochent zich ons innerlijk zijn niet. Wij, die geschapen zijn naar Gods beeld, wij, in wie de Logos Gods spreekt, gevoelen allerwegen de verwantschap aan de natuur, die door onzen God is gemaakt, door zijn Logos.

Maar is er alzoö aanpassing van ons innerlijk zijn en de natuur schier immer te vinden, anders is het daar, waar de mensch de stof omvormt tot maatskels van zijn hand, en waar hij de dingen maakt naar het beeld van zijn geest.

De leugen is in ons leven ingekomen.

Daarom kennen en weten wij niet, wat harmonieert met de natuur rondom datgene, wat wij vormen als het werk van onze handen.

Daarom verstaan wij niet, waar wij mogen spreken, en waar wij moeten zwijgen.

Daarom „doen“ onze bouwwerken zoo onwaar dikwerf.

Bovendien, wij verstaan de sprake van onzen God zoo weinig. En daardoor komt het, dat datgene, wat de sprake is van onzen geest, zoo menigmaal vloekt tegen hetgeen de taal is van Gods werk rondom. Maar we begrijpen wellicht ook niet, dat God door allerlei vorm spreekt, óók in zijn natuur.

En dat wij dus ook voor de vormen van ons werk, leidraad kunnen hebben in Zijn werk.

Is ons wijsgeerig denken in vele opzichten een nadenken van de gedachten Gods, dan moet daaruit noodwendig volgen, dat ons scheppend werken moet zijn een beelden van datgene, wat God ons eerst uit Zijn gedachte en uit Zijn werk heeft laten grijpen.

Maar zóó gaat er een wijsbegeerte spreken, ook in de doode steen. Zoo komt er gedachte, ook in het bouwwerk van de kinderen van onzen tijd.

Veelal heeft men zich verbaasd over de nieuwe bouwvorden, die allerwegen baan breekt. Het is inderdaad in menig opzicht geheel nieuw, wat men ziet.

In dit nieuwe ligt een wijsbegeerte.

In de thans aangevangen artikelen-reeks, die naar het plan een zestal artikelen omvat, zullen we trachten iets van dit nieuwe te begrijpen, en dat nieuwe aan kritiek te onderwerpen. Niet vanuit vakkundig, maar vanuit wijsgeerig standpunt.

Om dan tenslotte eenige gedachten aan te geven, volgens welke, naar christelijke wereldbeschouwing, scheppende kunst heeft te leven.

J. WATERINK.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Een onzer jonge lezers deed me twee vragen, die voor hem eigenlijk één vraag schijnen te zijn, maar die ik als twee afzonderlijke meen te moeten beantwoorden.

De eene raakt de verzekerdheid des geloofs, de andere den toegang tot des Heeren Avondmaal.

Ik Ben blij, dat ze voor 't besef van mijn jongen vriend niet los naast elkaar staan. Want dat doen ze ook in werkelijkheid niet. Het toegaan tot des Heeren Avondmaal — en daarmee dus óók het doen van belijdenis, waardoor men den toegang tot den bondedisch zoekt — zijn onder ons geen dingen, die niets met elkaar hebben uit te staan. Wie ten Avondmaal komt, belijdt daarmee, dat hij zich kent als een schuldig en verloren zondaar voor God, dat zijn zonden hem van harte leed zijn, dat zijn ziel dorst naar verzoening met zijn God, dat hij, betrouwend op de beloften Gods in het Evangelie, die verzoening zoekt in het bloed des Heeren Jezus Christus, en dat hij naar den eisch van het Verbond der genade, waarin deze beloften hem geschonken werden en dat hem door den Doop

beteekend en verzegeld werd in gehoorzaamheid aan den Heere begeert te wandelen.

Wie in oprechtheid ten Avondmaal komen zal, mag daarom aan deze dingen niet vreemd zijn. Hij moet er zich, naar de vermaning van onzen Heidelbergse van het Formulier voor de bediening van het H. Avondmaal, ernstig en als voor Gods aangezicht in beproeven. Geen aandrang van ouders om toch belijdenis te doen, geen vermaning van den Leeraar met de verplichting, die ons door den Doop is opgelegd, geen overweging van welken aard ook, mag ons verleiden, over dezen eisch van waarheid en oprechtheid in het heilige ons heen te zetten.

En dit alles gaat niet buiten onzen genadestaat om. Integendeel, het raakt dien van punt tot punt.

Elk, die deze kenteekenen in zich vindt, is een begenadigde, een rijk-begenadigde, is een wedergeborene en geloovige, is een kind van God en een erfgenaam des eeuwigen levens.

Daarom zei ik, er me in te verblijden, dat voor m'n vrager die twee: zijn genadestaat en de vraag of hij belijdenis des geloofs doet en ten Avondmaal gaan zal, niet los naast elkaar staan.

Maar waar ik hem nu voor waarschuwen moet, is, die twee op een verkeerde wijze met elkaar te verbinden. Dat doet men als men zijn genadestaat en den toegang tot het H. Avondmaal rechtstreeks met elkaar verbindt. Als men begint met den genadestaat in het afgetrokken als voorwaarde te stellen voor den toegang tot het Avondmaal. En dan voortgaat met zich verzekerdheid van zijn genadestaat te stellen als eisch voor het zoeken van het Nachmaal. Het gevaar ligt dan voor de hand, dat men zich in zijn genadestaat gaat beproeven buiten de kenteekenen om, waarin hij openbaar wordt; met name buiten die, waarin het Heilige Avondmaal, uit kracht van zijn betekenis, wil, dat we ons beproeven zullen. En dat men zich een maatschap overlegt, die straks als een slagboom valt tusschen ons en den bondedisch. En dat aan dit gevaar m'n briefschrijver niet ontkwam, blijkt uit de wijze, waarop hij verzekerdheid des geloofs en toegaan tot het Avondmaal verbindt.

M'n raad aan hem is daarom: lieve, beste jonge vriend, zet, bij de vraag, of ge al of niet moogt aangaan aan 't Avondmaal, dien eisch van verzekerdheid des geloofs op zij, en beproef u alleen in die kenteekenen van den gerechtigde tot het Avondmaal, die de Heidelbergse zoo juist en zoo leeder uit het Avondmaal zelf afleidt. Ge zoudt anders tot voorwaarde voor 't gebruik des Avondmaals gaan stellen, wat de Heere juist als vrucht er van werkt in onze zielen.

Juist wie in zich vindt wat het Avondmaal vordert, maar nog mist de blijde verzekerdheid des geloofs, waarnaar hij dorst, moet ten Avondmaal gaan om, in den weg van sterking des geloofs, tot die verzekerdheid te geraken.

Doeh nu kom ik nog tot iets anders. De vraag naar verzekerdheid des geloofs zet N. N. om in deze andere: „Hoe kom ik tot waarachtige verbrijzeling des harten?“ En dit is een zeer bedenkelijke verwisseling.

Niet — dat zet ik met nadruk voorop — alsof we ons in de oprechtheid van ons berouw over de zonde niet ernstig zouden moeten beproeven. Dat doen we nooit te veel. Al zullen we dan toch altoos veilig doen, daarbij op die „verbrijzeling“ geen al te eenzijdigen nadruk te leggen. Het zou ons licht verleiden om naar de heftigheid der gevoelsbeweging en der gevoels-uiting, de oprechtheid en de diepte van ons schuldgevoel af te meten. En de bewegingen van ons gevoelsleven zijn een zeer betrouwbare maatstaf. Haar waarde hangt zoo in elk opzicht af van onzen persoonlijke aanleg. Veiliger is het, hier achter ons gevoel door te dringen tot onzen wil. Veel meer dan in het eerste

wordt in het laatste openbaar of ons berouw al of niet oprecht is.

Doeh dit in 't voorbijgaan. Wat ik vooral nog zeggen wilde, is dit: dat we toe moeten zien, niet uit verbrijzeling des harten te willen besluiten tot onzen genadestaat, om daaruit dan weer op te klimmen tot verzekerdheid des geloofs. Zeker, daar is verband tusschen zielsverbrijzeling en verzekerdheid des geloofs. Maar dat verband loopt niet door de verzekerdheid van onzen genadestaat. Dat verband loopt door Christus. De verzekerdheid des geloofs is immers verzekerdheid des geloofs in Christus!

Wie uit zijn verbrijzeling besluit tot zijn genadestaat en uit zijn genadestaat zich poogt op te heffen tot verzekerdheid — die bouwt in en op zich zelf. Zijn gebouw moet altoos wankel staan. En wee hem, als hij zich inbeeldt, dat het onbeweeglijk is. Christus is het fundament. Alleen wat op Hem gebouwd wordt, zal bestaan. Verbrijzeling des harten kan Hem en Zijn werk niet vervangen. Verbrijzeling bedoelt juist tot Hem te drijven. Aan een verbrijzeld hart hebben we niets. In Christus vinden we alles.

V.

K. F.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

De groote boycot.

Marx' stelsel van het historisch materialisme wordt in zijn perspectieven voor de toekomst o.m. met zeer groote stelligheid afgewezen in het visioen van het Beest uit Op. 13.

Hier toch wordt ontwikkeld de gedachte, dat de anti-christelijke wereld zich in haar eindelijken worstelstrijd voor het sociale leven geheel en al, en ook uitsluitend, zal laten leiden door geestelijke waarden, door de geestelijke antithese, die in de wereld is en zijn zal tot haar einde toe.

Lees Openbaring 13, en zeg dan zelf, of hier niet ronduit gepredikt wordt de boycot, en ook: zulk een einde van den klassenstrijd, waarbij de klassen zich vereenigen, niet in het feestelijk uur, dat de armen van eertijds met de rijken van vroeger doet aanzitten aan den vetten maaltijd van gierig weelde-slurpen of van beheerschte levensvreugd, doch in het oorlogs-zuchtig uur van het ultimatum der geheele wereld aan alle christendom, en in het bestiale decreet, dat van den maaltijd der wereld zelfs geen kruimpje mag vallen voor de honden.

Die honden... dat zijn de christen honden.

* * *

In verband met de verleden week besproken sociale toekomst-perspectieven willen wij ook nu er iets van zeggen.

In Openbaring 13 wordt „het Beest“ ten tonele gevoerd. Zijn naam, d.w.z. de ontsluiting van zijn wezen, wordt aangeduid in het getal 666 (vs. 18). Ontzaglijk veel zijn de pogingen geweest van hen, die door middel van de z.g. „gematria“ dat raadselachtige getal wilden afsporen, zijn geheim. Hierbij ging men uit van het feit, dat zoo-wel in het hebreuwsch als in het grieksch de getallen door letters werden aangeduid. Een willekeurig woord kon dus in een getal worden verborgen, als men de letters verving door de daardoor ook aangegeven cijfers en de zoo verkregen getallen optelde.

Maar ieder kan gemakkelijk zien, hoe deze methode van verklaring van „666“ de door openzet voor honderden aandragers van namen of titels of spreken, die het gevraagde getal tot uitkomst hebben.

Al geven wij toe, dat men over de opvattingen, die in het getal 666 een aanduiding van een bepaald Romeinsch keizer of het Romeinsche

eeuwsche school¹⁾. Haat nu, en weerwraak gingen door voor nobele motieven, en wij gevoelen allen, dat zulks niet ongerijmd is. Om wezenlijk te kunnen haten, moet men karakter en een zekere ziele-grootheid bezitten.

Welnu, Athalia, de dochter van Izabel en Achab, heeft moeten beleven, dat het gansche huis haars vaders omgebracht werd door een wreed veld-overste, die, eenmaal koning geworden, geen durf genoeg bleek te hebben, om met Jerobeam's afgoderij te breken. De Athalia van Racine ziet achter Jehu Jehova en in het geweld van den krijgsoverste de uitvoering van het vonnis, door den Allerhoogste geveld. Zij poogt nu den God van Juda te treffen in het dierbaarste wat deze heeft, namelijk in het kroost van zijn knecht David. Haar kleinkinderen zijn niet meer de kinderen van den uit haar ingewand voortgekomen zoon Ahaz, maar afstammelingen van den door God verhoogden maar door haar fel gehaten David. Oog om oog, tand om tand! In Jehova's naam heeft Jehu haar familie van den aardbodem weggedaan. Evenzoo zal zij in Baäl's naam, het huis van David uitroeien. Zij

¹⁾ Shakespeare heeft zich nooit deze beperking opgelegd. Zijn drama's zijn een, zij het ook grandioos, dooreenmenging van tragische en komische motieven. — Naderhand, in de 18e eeuw, als de „klassieke“ zeurdeusem is uitgewerkt, zal hij ook in Frankrijk vele navolgers vinden. Maar gedurende lange jaren gaat Shakespeare in Frankrijk door voor een geniale gek.

keizerschap willekeurig keizer was kelijk een en een dr opvatting, te duiden voor ons nog altijd symboli welke het aanduidt? dat de pre de trekken leent aan dat dan o lijk kenme te herken exegese b Anti-christ brengen n type, dat den Rome maar ook de overhe ongerechte tot aan o doen zien legd. De l en „den“ ons op d het heder Daarom Beest nie verschijn hebben, d

²⁾ B.v.: 4 strookt met den verhef ik houd van hem; zou vanden be van getallen Op. 13 me zodat het paasen van te wijzen, i voor den i gebreke ble rekenkunst

³⁾ We m de Moor, huizen, die 666 aan, d 888 beante dit bovenn kalyptisch ook Philip 7 als het menscheijk schiedijk (maar dan praestatie,

⁴⁾ Dr Amsterdam bl. 17. Oo profet, be model, dat hem), doch is vergroot van de p bl. 109), antichristel voor ande

⁵⁾ Hoeve leere de i verklaart i van 1—30 niet het 6 vormen, 6 Val. Boll, Vel. Hopp pgingen, óók hij te deze dan aan beho onder d Maurice J Century,

is als e tegen d en zoov of dran deze hi prota; Zij geef houden, tastroof den he lippen,

Racine hoogepr den on Tusse van des cine ge termino blijven, de int Bijbelse soon e die als diend • kleur c trouw, Wie an geslach daan?

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Rondom de Bùbelsche treurspelen van Racine.

IX.

Inhoud van de vorige artikelen: Kort overzicht van Racine's levensloop. Het mislukken van Phèdre brengt een omkeer in zijn leven, doet hem het terrein van de toneelkunst verlaten en brengt hem weer terug tot de geestelijke gemeenschap met Port-Royal.

Twaalf jaren daarna verzoekt Mme de Maintenon hem, een toneelstuk te schrijven voor de leerlingen van het instituut Saint-Cyr. Uitwijding over Mme de Maintenon en haar verbinding tot Lodewijk XIV.

Mme de Maintenon sticht de school van Saint-Cyr voor meisjes van den armen adel en wijd zich geheel daaraan. Op haar verzoek schrijft Racine voor de schoolsteren Esther. De voorstellingen zijn een groot succes.

Tusschen den Alauverus van den Bijbel en dien van Racine is een groot onderscheid, dat eendeels voortkomt uit het feit, dat de „klassieke“ kunst zich niet inslaat met de locale kleur.

De kooren van Esther vormen een lyrisch element in het treurspel. Schaarsche van lyrische poëzie in de XVIIe eeuw. Oorzaak: de grootheid van een tijdperk is de objectiviteit. De opvoeringen van Esther brengen zooveel wereldsche dingen in de school van Saint-Cyr, dat de stichteres besluit, voortaan dergelijke voorstellingen in allen eenvoud te doen plaats vinden.

Het is de vreeselijke en geheimzinnige figuur van